

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

Poznań,

ZN-II.9532.9.2017.1

Pan
Krzysztof Kuźnicki
Przewodniczący
Powiatowego Zespołu do Spraw
Orzekania o Niepełnosprawności
ul. 5 Stycznia 5
64-200 Wolsztyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie art. 6c ust. 5 i 6 w związku z art. 6c ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, z późn. zm.) oraz § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 29), po przeprowadzeniu kontroli problemowej w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wolsztynie przez zespół kontrolujący w składzie: Monika Misiak – inspektor wojewódzki, kierownik kontroli, Dorota Michalska – starszy inspektor wojewódzki, Honorata Lewandowska – inspektor wojewódzki, Stanisław Jarmuda – członek Wojewódzkiego Zespołu, lekarz, Józef Solecki – członek Wojewódzkiego Zespołu, doradca zawodowy oraz Elżbieta Ryżek – członek Wojewódzkiego Zespołu, pedagog, działający na podstawie upoważnienia Wojewody Wielkopolskiego z dnia 30.08.2017 r. nr KN-II.0030.347.2017.1, której wyniki zostały zamieszczone w protokole z kontroli, przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Usytuowanie organizacyjno-administracyjne Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wolsztynie nie budzi zastrzeżeń.

Baza lokalowa Powiatowego Zespołu, w której odbywają się badania i wywiady spełnia wymogi określone w § 24 i § 25 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2015 r. poz. 1110 ze zm.).

Wszyscy członkowie Powiatowego Zespołu uczestniczący w posiedzeniach składów orzekających w okresie objętym kontrolą posiadali odpowiednie kwalifikacje oraz dokumenty je potwierdzające.

W trakcie kontroli zweryfikowano 52 losowo wybrane akta sprawy.

Przewodniczący Powiatowego Zespołu co do zasady, zgodnie z przepisem § 19 ust. 1 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wyznaczała skład orzekający, w tym lekarza – przewodniczącego składu.

W sytuacji gdy lekarz dokonując wstępnej weryfikacji dokumentacji medycznej złożonej wraz z wnioskiem stwierdził, że jest ona niewystarczająca do wydania orzeczenia, Przewodniczący Powiatowego Zespołu, zgodnie z § 6 ust. 5 ww. rozporządzenia zawiadamiał osobę zainteresowaną odrębnym pismem o konieczności jej uzupełnienia wraz z wyznaczeniem terminu złożenia brakującej dokumentacji, z pouczeniem, że niezuzupełnienie jej w określonym terminie spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

W 1 sprawie Powiatowy Zespół doręczył ponowne zawiadomienie o terminie rozpatrzenia wniosku później niż 7 dni przed dniem jego rozpatrzenia, co stanowi naruszenie § 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. W 1 sprawie nie można ustalić czy Powiatowy Zespół zgodnie z § 7 ust. 3 ww. rozporządzenia doręczył zawiadomienia o terminie rozpatrzenia wniosku nie później niż 7 dni przed dniem jego rozpatrzenia, bowiem w aktach sprawy brakuje dowodu skutecznego doręczenia stronie zawiadomienia o wyznaczonym terminie posiedzenia składu.

Zawiadomienia zawierają pouczenie zgodne z § 7 ust. 6 ww. rozporządzenia, który nakłada na stronę obowiązek usprawiedliwienia swojej nieobecności w ciągu 14 dni od daty posiedzenia składu orzekającego pod rygorem pozostawienia sprawy bez rozpoznania.

W przypadku nie załatwienia sprawy w terminie Powiatowy Zespół zgodnie z art. 36 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257) oraz § 19 ust. 3 pkt 3 ww. rozporządzenia zawiadamiał stronę o niezałatwieniu sprawy w terminie i wyznaczył nowy termin do jej załatwienia. Jednak w 1 sprawie Powiatowy Zespół nie zawiadomił strony o niezałatwieniu sprawy w terminie, co stanowi naruszenie art. 36 § 1 w zw. z art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego oraz § 19 ust. 3 pkt 3 ww. rozporządzenia.

Analiza 18 ocen sporządzonych przez psychologa wykazała, że 1 ocena jest niespójna z końcową kwalifikacją do znacznego stopnia niepełnosprawności. Zapisy punktów X i XII wskazują jedynie na konieczność udzielania pomocy orzekanej, co stanowi przesłankę do zaliczenia do stopnia umiarkowanego. Treść oceny nie koresponduje z końcową kwalifikacją do znacznego stopnia niepełnosprawności, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz naruszenie § 29 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Kontrola 23 ocen sporządzonych przez pracownika socjalnego wykazała, że tylko 1 ocena została sporządzona poprawnie. Pozostałe oceny w większości są niepełne i niespójne w zakresie opisu ograniczeń wskazujących na konieczność udzielenia pomocy lub konieczność sprawowania opieki, co w konsekwencji pozwala na zaproponowanie przez pracownika socjalnego właściwego stopnia niepełnosprawności bądź uznania, że osoba orzekana nie jest osobą niepełnosprawną. Ponadto, uzasadnienia ocen powinny wskazywać fakty uznane za istotne w sprawie i udowodnione, a więc potwierdzające słuszność zajętogo stanowiska. Sporządzając ocenę należy pamiętać, że orzeczenie o niepełnosprawności nie jest oceną stanu zdrowia osoby orzekanej, ale oceną ograniczeń w możliwości jej funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym - będących następstwem naruszenia sprawności organizmu.

W 8 sprawach ustalenie przez pracownika socjalnego stopnia niepełnosprawności nie znajduje uzasadnienia w sporządzonej ocenie, co stanowi naruszenie odpowiednio art. 4 ust. 1, 2, 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób

niepełnosprawnych oraz naruszenie odpowiednio § 29, 30, 31 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Z analizy 14 ocen sporządzonych przez pedagoga wynika, że oceny były dokonywane na dwóch rodzajach wzorów. W każdej z nich występowały błędy polegające na nieprawidłowej numeracji punktowej lub na braku podpunktów. W trakcie analizy ocen stwierdzono, że punkty nie były zsynchronizowane, co stanowiło trudność w zakresie prawidłowego odniesienia się do tych samych zagadnień. We wszystkich kontrolowanych sprawach dzieci zostały zaliczone do osób niepełnosprawnych. Do żadnej z nich pedagog nie zgłosił zdania odrębnego, mimo że w 1 sprawie ustosunkowanie się do decyzji Przewodniczącego Składu było niezbędne z powodu rozbieżności w podjętych decyzjach. Żadnej z kontrolowanych ocen nie można uznać za sporządzoną poprawnie. Zbieranie informacji opierało się na przeprowadzonym wywiadzie, który nie był poparty wnikliwością, rzetelnym opisem dotychczasowego rozwoju dziecka oraz aktualnych problemów zdrowotnych i deficytów rozwojowych. Nie wykorzystano do sporządzania ocen dostępnych w dokumentacji dowodów w sprawie – orzeczeń i opinii Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, opinii nauczyciela o uczniu, co zaniżało wiarygodność ocen pedagoga. W kilku przedstawionych przypadkach oceniany przez pedagoga poziom samodzielności dziecka w życiu codziennym był rozbieżny ze wskazaniami jego całkowitej zależności od innych osób, co skutkuje przyznaniem punktu 7 w orzeczeniu. Rodzaj schorzenia i wiek dziecka nie wskazywały na jego uzależnienie od otoczenia w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób znacznie przewyższający zakres wsparcia niezbędny osobie w danym wieku. W uzasadnieniach sporządzanych ocen wielokrotnie stwierdzono konieczność zapewnienia opieki lub pomocy i współdziałania opiekuna na co dzień w leczeniu, rehabilitacji i edukacji „stosownie do wieku i płci dziecka” co jest nieprawidłowe. Istotą orzecznictwa jest stosownie do rozporządzenia Ministra Pacy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia Dz. U. Nr 17 poz. 162. ustalenie niezdolności do zaspakajania podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający zakres opieki nad zdrowym dzieckiem w danym wieku. W ocenie pedagogicznej w punkcie XII i XIII określono konieczność sprawowania opieki lub udzielania pomocy w sposób przewyższający normę wiekową. W 2 orzekanych sprawach do składu orzekającego został powołany pedagog, w przypadku dzieci, które nie realizowały obowiązku szkolnego (wiek dzieci 1 rok i 2 miesiące oraz 3 lata i 7 miesięcy). Członkiem zespołu orzekającego w tych sprawach winien być psycholog. Ocena pedagogiczna nie jest dostosowana do tego rodzaju orzecznictwa, a pedagog może nie mieć dostatecznej wiedzy dotyczącej rozwoju psychofizycznego małych dzieci. Pod względem formalnym i merytorycznym oceny pedagogiczne sporządzone przez pedagoga zawierają niedociągnięcia i nieprawidłowości.

Kontrola 23 ocen sporządzonych przez doradcę zawodowego wykazała, że większość ocen jest ogólnikowa i niekompletna. W uzasadnieniach ocen nie podano konkretnych argumentów i przesłanek dla proponowanego stopnia niepełnosprawności.

W 5 sprawach ustalenie przez doradcę zawodowego umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie znajduje uzasadnienia w sporządzonej ocenie, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz naruszenie § 30 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Analiza merytoryczna 52 ocen sporządzonych przez lekarza przewodniczącego składu orzekającego, załączonych do 52 akt wykazała, że: w 5 sprawach brak było opisu badania podmiotowego, a w 4 sprawach opis badania podmiotowego był niewystarczający. W 7 sprawach brak było opisu badania przedmiotowego, a w 2 sprawach opis badania przedmiotowego był niewystarczający. W 19 sprawach brak było opisu zakresu i rodzaju

ograniczeń stwierdzanych u osoby orzekanej, a w 24 sprawach opis zakresu i rodzaju ograniczeń był niewystarczający. W 6 sprawach przyznając wskazanie do uzyskania karty parkingowej lekarz nie umieścił na druku „oceny” wpisu mówiącego o znacznie ograniczonych możliwościach samodzielnego poruszania się osoby orzekanej. W 15 sprawach w ocenie sporządzonej przez lekarza przewodniczącego składu orzekającego brak było uzasadnienia oceny stanu zdrowia osoby orzekanej, a w 36 sprawach uzasadnienie oceny stanu zdrowia osoby orzekanej było niewystarczające, natomiast w 5 sprawach sporządzona przez lekarza przewodniczącego składu orzekającego ocena stanu zdrowia osoby orzekanej była we fragmentach nieczytelna.

W przypadku 4 spraw kwalifikując do stopnia niepełnosprawności i ustalając jako jeden z symboli przyczyny niepełnosprawności symbol: 04-O, w ocenie lekarza przewodniczącego składu orzekającego brak było określenia stopnia obniżenia ostrości wzroku oraz ograniczenia pola widzenia, co stanowi naruszenie § 32 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

W przypadku 2 spraw kwalifikując do stopnia niepełnosprawności i ustalając jako jeden z symboli przyczyny niepełnosprawności symbol: 11-I, w ocenie lekarza przewodniczącego składu orzekającego brak było opisu schorzeń narządów wydzielania wewnętrznego o różnej etiologii, wywołanych nadmiernym wydzielaniem lub niedoborem hormonów w zależności od stopnia wyrównania lub obecności powikłań narządowych, pomimo optymalnego leczenia, co stanowi naruszenie § 32 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

W przypadku 6 spraw kwalifikując do niepełnosprawności i ustalając jako jeden z symboli przyczyny niepełnosprawności symbol: 02-P, w ocenie lekarza przewodniczącego składu orzekającego brak było przesłanek wystarczających do ustalenia tego stopnia, co stanowi naruszenie § 32 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

W przypadku 5 spraw na druku oceny brak było wpisu na temat konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, mimo że w orzeczeniu został przyznany pkt. 7 wskazań, co stanowi naruszenie § 29 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

W **przypadku sprawy znak: ON.8321.1.336.14050.2016**, na podstawie analizy całości akt postępowania orzeczniczego, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentacji medycznej, oceniając całokształt okoliczności związanych ze stanem zdrowia osoby orzekanej na dzień wydania orzeczenia, budzi zastrzeżenie zaliczenie osoby orzekanej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 30 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

W **przypadku sprawy znak: ON.8321.1.1312.14400.2016**, na podstawie analizy całości akt postępowania orzeczniczego, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentacji medycznej, oceniając całokształt okoliczności związanych ze stanem zdrowia osoby orzekanej na dzień wydania orzeczenia, budzi zastrzeżenie zaliczenie osoby orzekanej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 30 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Ponadto, kontrola wykazała, że wydane orzeczenia zawierają wszystkie elementy określone w § 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności oraz art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego. Zgodnie z przepisem § 13 ust. 5 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności orzeczenia były doręczane stronom nie później niż w terminie 14 dni od dnia posiedzenia składu orzekającego w sprawie wydania orzeczenia.

W związku z powyższymi ustaleniami, przekazuję następujące zalecenia pokontrolne:

1. Wyznaczać członków składu orzekającego, zgodnie z §19 ust. 1 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.
2. W przypadku orzekania dzieci, które nie realizują obowiązku szkolnego zamiast pedagoga do składu orzekającego wyznaczać psychologa.
3. Zawiadomienie o terminie rozpatrzenia wniosku doręczać nie później niż 7 dni przed dniem jego rozpatrzenia, zgodnie z § 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.
4. W przypadku nie załatwienia sprawy w terminie określonym w art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego zawiadamiać stronę postępowania o niezakończonym terminie, zgodnie z art. 36 § 1 w zw. z art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego oraz § 19 ust. 3 pkt 3 ww. rozporządzenia.
5. Oceny psychologiczne sporządzać w sposób wnikliwy i zindywidualizowany, precyzyjnie przedstawiając indywidualny obraz osoby orzekanej. W uzasadnieniu oceny psycholog powinien wskazywać istotne czynniki będące przesłanką do zakwalifikowania do osób niepełnosprawnych. Większego uszczegółowienia wymagają opisy punktów VI-VIII, natomiast w punkcie X należy wskazać na konkretne ograniczenia w zakresie samoobsługi oraz samodzielnego zaspokajania potrzeb życiowych. Pamiętać należy, że ocena psychologiczna ma stanowić obraz funkcjonowania osoby orzekanej we wszystkich obszarach aktywności i jako taka stanowi materiał dowodowy w postępowaniu orzecznictwem.
6. Oceny funkcjonowania społecznego sporządzać starannie. Oceny powinny zawierać opis faktycznych ograniczeń uzasadniających trafność podjętej przez pracownika socjalnego decyzji orzecznictwem. Uzasadnienia ocen powinny wskazywać fakty uznane za istotne w sprawie i udowodnione, a więc potwierdzające słuszność zajętego stanowiska.
7. Oceny pedagogiczne sporządzać w sposób rzetelny, spójny i wnikliwy z uwzględnieniem faktów uznanych za istotne w sprawie z wykorzystaniem w pełni dostępnych źródeł informacji. Prawidłowo uzasadniać rozstrzygnięcia orzecznictwem w oparciu o zebrany materiał dowodowy i wnikliwą analizę dokonanej oceny potwierdzającej słuszność podjętej decyzji.
8. Zaleca się pedagogowi ponowną analizę opracowania „Kryteria kwalifikowania do niepełnosprawności, a rola i zadania pedagoga w procesie orzecznictwem” wydanego w 2015 roku przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz pisma Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej nr BON.IV.5273.155.2015.MTK z dnia 6 listopada 2015 r., które zawiera materiały pomocnicze i wytyczne dotyczące prawidłowego sporządzania oceny pedagogicznej.
9. Nie wyznaczać pedagoga do składu orzekającego w przypadku orzekania dzieci, które nie realizują obowiązku szkolnego.
10. Należy stosować druk oceny pedagogicznej przekazany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej pismem z dnia 6 listopada 2015 r., gdzie wskazano jednoznacznie, że druk oceny pedagogicznej nie podlega modyfikacjom.
11. Oceny zawodowe sporządzać w taki sposób aby były wewnętrznie spójne, kompletne i szczegółowe. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia podawać konkretne argumenty i przesłanki dla proponowanego stopnia niepełnosprawności.
12. Oceny stanu zdrowia sporządzane przez lekarza przewodniczącego składu orzekającego wypełniać w sposób czytelny i pełny w każdym jej punkcie, a w szczególności poprawnie dokumentować stan zdrowia osoby orzekanej w zakresie opisu badania podmiotowego i przedmiotowego oraz opisu zakresu i rodzaju ograniczeń stwierdzanych u osoby orzekanej. W przypadkach

- przyznania wskazania do uzyskania karty parkingowej w ocenie zamieszczać wpis mówiący o znacznie ograniczonych możliwościach samodzielnego poruszania się osoby orzekanej. W przypadkach przyznania pkt. 7 wskazań orzeczenia, w ocenie zamieszczać wpis mówiący o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. W każdym przypadku oceny stanu zdrowia zamieszczać merytoryczne uzasadnienie podjętego rozstrzygnięcia, zawierające w szczególności wskazanie faktów uznanych w sprawie za istotne i udowodnione.
13. W przypadku ustalenia symbolu przyczyny niepełnosprawności 02-P – kwalifikować osoby orzekane z zaburzeniami nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia oraz z utrwalonymi zaburzeniami lękowymi o znacznym stopniu nasilenia.
 14. W przypadku ustalenia symbolu przyczyny niepełnosprawności 04-O – kwalifikować osoby orzekane ze schorzeniami narządu wzroku, powodujące ograniczenie jego sprawności, prowadzące do obniżenia ostrości wzroku w oku lepszym do 0,3 według Snellena po wyrównaniu wady wzroku szklami korekcyjnymi lub ograniczenie pola widzenia do przestrzeni zawartej w granicach 30 stopni.
 15. Symbole przyczyny niepełnosprawności ustalać zgodnie z przesłankami określonymi w § 32 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.
 16. Osoby w wieku do 16 roku życia kwalifikować do osób niepełnosprawnych zgodnie z kryteriami określonymi w art. 4a ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia.
 17. Członkowie składu orzekającego powinni kwalifikować osoby orzekane do określonego stopnia niepełnosprawności zgodnie z ustawowymi kryteriami określonymi w art. 4 ust. 1, 2, 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz zgodnie z § 29, § 30, § 31 ust. 1 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Działając na podstawie § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, przekazuję niniejsze zalecenia pokontrolne, oczekując w terminie 30 dni od daty doręczenia wystąpienia pokontrolnego, zawiadomienia przez kierownika jednostki kontrolowanej o sposobie wykorzystania uwag i wykonania zaleceń pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.